

В. ЛЕВИНСЬКИЙ

СОЦІЯЛІСТИЧНА РЕВОЛЮЦІЯ І УКРАЇНА

ВІДЕНЬ — КИЇВ

1 9 2 0

LIBR
UNIVER
AT URB

ELL
C
UKR

UNIVERSITY OF ILLINOIS
AT URBANA-CHAMPAIGN

1122 413214

947.7
L578s

Соціалістична революція і Україна.

Світова війна, отся страшна, зорганізована головними імперіялістичними державами Європи, кривава різня народів, скінчилася у першій мірі усуненням німецького фінансового капіталу з конкуренції цих держав за опанування світового ринку, за загарбання нових територій для кольоніальної експлуатації, за поневолення й капіталістичне ограблення нових народів.

Вона дала перемогу фінансовому капіталові Англії та її союзникам. Але хоча в Парижі, Лондоні, Римі, Вашингтоні могли бити торжественно в усі дзвони на знак перемоги, а в Парижі могли переможці диктувати мир Європі та перекроювати карту Європи й світа після апетиту коаліційного фінансового капіталу, то хто ж вірить у тревалість цього миру? Кому не приходить на думку, що доля цього мира та сама, що й берестейського? Що одини́ким тревалим миром буде той, який подиктує зорганізований побідний міжнародний пролетаріят усієї людськості?

На те, що антанський мир є не довго тревалим, є дуже поважні, об'єктивні причини.

По перше. Народне хазяйство Європи, яке до війни осягнуло вершок свого роз-

Original from

UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

витку, протягом більш як 4-літної небувалої різни народів занепало, його знищено, зруйновано. В одних країнах більше, в других менше. Це є очевидний, кождому звістний факт. Та найбільше горя й муки терпить від цієї руїни одинока продуктивна кляса, що витворила його своїми мозолистими руками, без яких весь світовий капітал є безвартною й мертвою річчю, цебто робітники. Повернувшись з війни, на яку погнали їх міжнародні злочинці капіталу, скинувши салдатську шинелю, вони застають скрізь голод, холод, нужду, великі терпіння. І коли перед клясою буржуазною стоїть одиноке завдання до розв'язання, яким способом відновити, відбудувати капіталістичне хазяйство, щоби далі жити паразітним, благословленим життям, щоби далі експлуатувати, рабувати, гнобити мільйони робучого люду, то перед цими мільйонами стоїть теж одиноке, історичне завдання до розв'язання: що робити, щоби дотеперішнє своє скотяче життя перемінити на людське, щоби покласти край капіталістичній експлуатації, щоби зломити раз на завше економічну й політичну силу буржуазної кляси?

Немає країни, де люте невдоволення і неспокій робітничих мас зі свого нужденного становища, могли бути тепер при дальшому капіталістичному режимі, то є режимі визиску і голоду робітника, заспокоєні. І це відноситься в рівній мірі до країн переможниць як і до

переможених. Тільки в перших нужда робітничих мас менша і це невдоволення виявляється у слабших формах; в останніх нужда ця не має краю і виявляється у формах гострих. І це явище є об'єктивним показником того, що після великої кризи капіталізму в світовій війні, надійшла пора, коли робітники світа найбільше силою кривавого досвіду починають розуміти, що стогнати їм далі в капіталістичному ярмі неможливо, що відбудовувати і скріплювати їм далі це ярмо, це річ не тільки безглузда з їхнього боку, але й самоубійча, що, навпаки, єдиним їх завданням на тепер є зломити політично, а відтак економічно це нестерпне ярмо.

Світова війна, страшні її наслідки, розпочинають перехідну добу в історії людськості від капіталізму до соціалізму, добу світової соціалістичної революції, яка може покінчитися тільки тоді, коли на руїнах міжнародного капіталізму переможець-пролетаріят заткне червоний прапор міжнародного соціалізму.

І це є другою причиною, що мир, який подиктували світові представники фінансового капіталу антанти, носить у собі вже з моменту свого народження — свою смерть.

По третє. Ніхто йому зараз так не загрожує, як існування, вперте й міцне існування пролетарської (совітської) російської республіки, де соціалістична рево-

LIB
UNIVE
AT URE

ELL
C
UKR

люція у перше в історії світа зломила політичну й економічну силу російської буржуазії, свого національного капіталу, а цю республіку не вдалось досі знищити Антанті, не зважаючи на всі її зусилля. Російська соціалістична революція, яка живе, розвивається, укріплюється, поширюється та находити спочуваючий і активний відгук у цілому пролетарському світі, дихає смертю усьому сучасному капіталістичному світові. Вона непереможна. І це зрозуміли вже розумніші представники англійського імперіалізму по тих страшних розгромах Юденіча, Колчака й Денікіна — червоними арміями і по грізних протестах англійських робітників проти всякого активного втручання Англії в справу Російської Совітської Республіки.

В чому-ж полягає її непереможність?

Як довго велика російська революція мала демократичний характер (лютий 1917 по жовтень 1917 р.), яка вела не до повної перемоги пролетаріату, а до укріплення російської буржуазної демократії, в хвості якої йшли праві соціалісти-революціонери й меншевики, так довго існувала загроза, що всі завойовання революції, всі дійсні, великі завойовання, будуть протягом недовгого часу, який вистарчав би на те, щоб скинути зі себе піря революції і зорганізувати свої сили, що вони будуть цілком знищені. Перед пролетаріатом Великої Росії, не

задурманеним усякими демократами, не оставалося тоді нічого иншого, як чекати, доки не назріють умови (через укріплення капіталізму в Росії) для прийдешньої соціалістичної революції.

Ні! Провідники соціалістичної революції, якої перші весняні громи впали в жовтні 1917 р. в Петрограді, ясно бачили цю перспективу й мають за собою ту кольосальну історичну заслугу, що не тільки теоретично, але й практично показали всьому пролетарському світові, що не тільки Росія, але вся Європа, всі країни капіталістичної цивілізації дозріли після краху капіталізму в світовій війні до соціальної пролетарської революції і соціалізму.

Вся влада робітничим і селянським радам! Диктатура пролетаріату, для зломання, для знищення всього апарату буржуазної держави і капіталістичного визиску! Це був засадничий клич російської соціалістичної революції.

Але не довго треба було чекати, як довсід навчив, що цей клич, реалізований на селі, давав там перевагу його заможним, буржуазним елементам. І тільки тоді, коли всю владу на селі було віддано в руки селянської бідноти, з того часу російська революція, що почалася з жовтня 1917 р., стала дійсно пролетарською, дійсно соціалістичною. Тільки тоді не тільки російські

Original from

UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

робітники, але й бідні селяне наочно зрозуміли, що треба боронити їм свою пролетарську державу перед зорганізованою зграєю міжнародного капіталу і його прихвостнями, боронити до останньої каплі крові. В цьому лежить весь секрет усіх успіхів червоних армій проти контрреволюції, в цьому запорука непереможности російської соціалістичної революції.

„Ми не закриваємо очей на те, що нам одним соціалістичної революції в одній країні, навіть коли б вона була далеко менше відсталою, як Росія, як би ми жили в умовах легших, як після 4-ох років нечуваної, стільки мук приносячої, тяжкої і руйнуючої війни — в одній країні соціалістичної революції своїми силами всеціло не виконати“ — каже Ленін у своїй привітній промові на I Всеросійському з'їзді совітів народного хазяйства.

Але річ у тому, що соціалістична революція в Росії може рахувати — тепер це досить виразно виявилось — на підмогу, в тій чи іншій формі, європейського пролетаріату, який досвідом своїм мусить прийти до того, що виконав уже в великій частині російський революційний пролетаріат.

На шлях соціалістичної революції вступила й Україна.

Вона, себто робітничо-селянська Україна, прийшла до цього пізнання силою свого інстинкту й досвіду.

Од самого початку вибуху революції на Україні, вона мала національно-демократичний характер, не зважаючи на те, що в ній брали головну участь українські соціалісти різної масти, що правда, всі зі своєю дрібнобуржуазною, політичною психологією. Всі вони стояли на ґрунті демократії, дрібнобуржуазної демократії. Ясно отже, що і будівлення української держави, не зважаючи на її майже виключно робітничо-селянський характер, ішло по лінії національній, але дрібнобуржуазній.

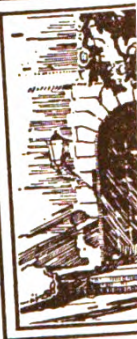
Дуже помітно зазначилось це на прикладі так зв. Західної області Укр. Нар. Республіки (галицької). Уряд цього закутка республіки, що складався з самих соціальних і політичних реакціонерів, вирослих в атмосфері австропольської штуки правління народніми масами, завсіди зазначував свою непримириму ворожість до українських робітників і селян. Воюючи проти Польщі за визволення галицької України з під ярма її неволі, він дбав виключно про класові інтереси галицько-українського дрібного міщанства, то є, бажав лише змінити польських експлуататорів на своїх, на національних. І ради береження цих інтересів він вів таку мерзотну агітацію і політику проти злуки галицької України з державною, тільки в обаві перед її соціалізмом. І тому йшов він на руку польським поміщикам у Галичині проти економічних

LI
UNIV
AT UR

EL

UK

і соціальних інтересів українського селянства, і тому нарешті довершив найчорнішу зраду національних і соціальних інтересів всього українського робітництва й селянства, віддаючи свої війська на услуги Денікіна, одного з найнебезпечніших царських генералів, що поставив собі завданням відбудувати єдину і неділиму Росію.

По подібній лінії котилася політика Української Народної Республіки і то особливо з того часу, як уряд її позбувся дійсних і чесних демократів, що у війні Республіки з Совітською Росією добачували злочин супроти українських селянсько-робітничих мас України, коли військова диктатура Петлюри і його атаманів отверто, явно і без застережень стала відогравати ролю лякея чорносотенної Франції Клемансо та її васальної польської держави Пілсудського, польських фабрикантів, дідичів, ксендзів та инчої буржуазної сволочі, лякея, якого з погорди звичайно копається, але подається йому елегантно панську руку, як довго можна його визискувати, то є держати на своїй службі.

І Петрушевич, цей, воістину, найобридливіший хам *) української контрреволюції

*) Пригадаємо його відому подлу промову в австрійському парламенті з 1916 р., промову так лякейську супроти Австрії, якої до нього ніхто в австр. парламенті не важився сказати.

і Петлюра, цей дрібнобуржуазний клоун з гетьманськими амбіціями, звели українську національно-демократичну революцію в русло національної і світової контрреволюції.

Цю зраду національних і соціальних інтересів українських народніх мас інстинктом відчувала давним-давно робітничо-селянська Україна. А досвідом, який дали їй бурні події останніх часів, вона прийшла до ясної і певної свідомості, що тільки в соціалістичній революції лежить національне й соціальне її визволення.

І кожний Українець, що всім своїм еством, усею своєю душею відчув і виболів становище, минуле і сучасне, повне безмірних мук і страдань, цього „паралітика на роздорожу“, цього „замученого і розбитого народу України“, становище робітничих і бідноселянських її мас, хто всі свої інтереси звязав з їхніми інтересами, цей ні на хвилину не буде задумуватись, по якому боці йому стати: світової соціалістичної революції, що веде до визволення людини й народів з усіх дотеперішніх кайдан, чи по боці світової контрреволюції, що веде до задержання і укріплення цих кайдан.

(Передрук з „Нової Доби“, № 1., з 6. марта 1920).

II.

Комунізм з тактики.

В № 5. „Нової Доби“ поміщено лист львівських Українців, у якому підписані заявляють, що вони „вітають як найщирше появу нашого тижневика і годяться на його напрям національно-державної політики, хоча в основних принципах нашої програми може дещо й ріжняться“.

Ми не маємо ніякої підстави, не вірити в щирість цієї заяви. Ми знаємо, що багато, дуже багато людей з поміж української дрібної буржуазії, наслідком нещасних і майже катастрофічних ударів, що спали на наш народ за час світової різни народів і особливо в останніх часах, коли безкарно топче їх чобіт польського шляхтича, що багато з цих людей попали в одчай і дезорієнтацію і з чисто національних причин готові навіть чортові записатись, щоби тільки вийти з фатального становища.

Тому вважаємо нашим обов'язком, не перейти до порядку денного над симпатіями львівських Українців до комунізму, над симпатіями до його з націоналізму, а навпаки, сказати їм, що ми про це думаємо, і сказати їм правду.

Комунізм з націоналізму, це не спеціально українське політичне явище. Він про-

являвся і проявляється особливо серед націй, яким у світовій війні прийшлося винести найстрашніші удари, найбільші національні упокорення і пониження.

Так наприклад кождий пригадує собі події на Угорщині після упадку Каролього, коли то появився маніфест комуністичного уряду, безумовно націоналістичний, бо давав цілком отверто надії на відбудування Угорщини в старих межах; коли то хмари мадярських буржуїв з націоналізму, ради здійснення цієї ціли поспішили в ряди червоної армії.

Так в Німеччині серед суто буржуазних кругів, навіть юнкерських, народилися симпатії до комунізму, симпатії на момент, на трупі їхнього національного упокорення і пониження, з лютої ненависти до Франції й Антанти. В Гамбурзі появилась навіть ціла група (Вольфенгайма і Лявфенберга), яка проповідувала іменно цей національний комунізм, не думаючи зовсім нарушувати освячених, буржуазних пересудів свого світогляду. Вони готові з усього серця згодитися навіть на радянський устрій громадянства, але... під контролею буржуазії. Вони готові на момент на все згодитися, щоби тільки викликати національну війну Німеччини проти Франції.

Або вкінці Росія. Про те, що безліч царських офіцерів, вищих і нищих, царських

L
UNIV
AT U
E
U

по всьому свому світогляду та вихованні масами сунуло в червону армію, і тільки тому, що, по їхньому переконанню, ця армія у даній ситуації єдино може відбудувати „єдину і неділиму“, це загально відомо.

З вище наведених прикладів бачимо, що комунізм з націоналізму, або крайній комунізм з національної тактики — далеко не українське явище. Тому ми повинні прихильникам його серед українського громадянства сказати зараз тут на початку, що комунізм, це ніяка одежа, яку вбирається і скидається відповідно до погоди й відповідно до уподобання, що комунізм — це ціла економічна система нового громадянського устрою, це ціла політична програма і цілий ідейний світогляд. І обов'язком своїм вважаємо заапелювати до всіх симпатиків і прихильників цього комунізму з посеред нашого дрібного міщанства, щоби вони склали перед самими собою рахунок своєї політичної совісті, передумали всі проблеми, які ставить перед ними і кожною живою думуючою людиною, сучасний день — день зарева нової економічної і політичної доби в усьому світі, і сказали собі отверто, щиро без брехні, чи зможуть вони, чи в силі вони скинути зі себе все лахміття дрібноміщанського світогляду і чи готові вони стати міцно, твердо, без хитань в наших рядах, рядах інтернаціонального комунізму, що несе

повне визволення людини і народів та об-
нову людськості?

Це зв'язане з певними жертвами, але
задля духового свого оновлення, задля ве-
личної цілі комунізму немає таких жертв,
щоб їх не можна принести.

І тим усім, що приходять до комунізму
з національних причин, а саме з тої при-
чини, що галицька Україна і інші українські
землі стогнуть нині в найстрашнішому ярмі
польської неволі, ми повинні сказати:

Так, ми дуже добре знаємо, які без-
межні, які надлюдські муки і страждання
нашого народу в цій неволі. Ми добре
знаємо, що не тільки суб'єктивно, але й
об'єктивно ця неволя без порівняння більша
і тяжша як бувша царська. Там проскрібовано
нашу народність, там ми не мали шкіл, там
були страшні умови розвитку нашої народ-
ности. Але там кождий знав, що над вели-
чезною країною панував деспот-царь, зі
своїми поміщиками, чиновниками, юпами
й жандармами. І боротьба всіх неволених
та визискуваних йшла проти царату не на
життя, а на смерть. Але тут у Польщі, в
польській республіці, панує не царь, а нуж-
дений лякей польської шляхти і вшехполяків,
пепесовець, як президент республіки. В
Польщі є не царська Дума а „республікан-
ський“ сейм і т. д. і т. д. Але чи це не міраж,
потрібний на заграничний експорт? Бо як

LI
UNIV
AT UR

EL

UN

не страшною була національна неволя у царській Росії, все-ж таки нам невідомий випадок із усеї її історії, щоби від російського університету виключувано ціле студентство цієї чи іншої народности. Вступ до російського університету мав кождий, без огляду на народність: руський (великорос), українець, поляк, єврей, татарин, калмук... А в польському цараті, а в польській республіці, з нужденним пепесовцем на її чолі, замкнено вже в перших місяцях її існування брами польського університету у Львові (за бл. пам'яті Австрії *de facto* польсько-українського) студентству цілої народности, цієї народности, яка на тій землі, де стоїть цей університет, становить поперх 70% загального її населення. Мало того, польська влада смів викидувати з чисто українського університету в Кам'янці Подільському, в який пустив її нещасний Петлюра, все галицько-українське студентство.

Та не цей тільки факт насувається нам тут для ілюстрації польської неволі, або як польські драби її цинічно називають „польської толеранції“. Ні, треба взяти всю систему польського сучасного правління на українських землях. Всіляко на світі бувало. Але не бувало того, щоби голод, епідемії, табор полонених і тюрму піднесено коли небудь до значіння засобів фізичного нищення немилої комусь народности. Це стало вперше фактом у відношенню до українського народу

так зв. польській республіці. Тому ми уже добре розуміємо відчай і наболілу душу українських робітничих і селянських мас, що попали під національне й соціальне ярмо Польщі, тому ми й розуміємо всю психіку українського дрібного міщанства. Найстрашнішому чортові душу свою записали-б, щоби скинути зі себе це ярмо.

Такий є стан річей.

Але на річи треба дивитися не зі статичного погляду, себто їх застиглости, їх закостенілости, а з динамічного, себто їх ненастанного руху. Так треба дивитись на все, що діється у світі, в найширшому розумінню цього слова. І спеціально на стан та явища з людському громадянстві треба вміти дивитися зі становища діалектики, себто законів руху й розвитку. Нічого немає в людському громадянстві постійного й вічного: все в руху, все міняється, все розвивається. Всі громадянські інституції, сім'я, нація, держава, релігія, мораль і т. д. і т. д. це все в ненастальному руху й розвитку. Не треба собі одначе уявляти, що цей рух і розвиток відбувається по ідеально простій лінії вперед. Що вони відбуваються прогресивно, це не підлягає найменшому сумніву. Але діалектика людського громадянства відбувається звичайно по лінії зигзакуватій. І нам

иноді здається, що діалектичний рух назад по цій лінії кидає нас безповоротно назад. Ми нарікаємо на реакцію, якої иноді, здається, й кінця не видно.

Не инакше, а саме зі становища діалектики треба дивитись на все те, що в і що діється у сучасній Польщі.

Польща скинула зі себе кайдани царської національної неволі. І це безумовно поступ. Але скинула вона їх при помочи антантського імперіялізму. І це є причиною, що в цій Польщі прийшли до правління споріднені антантському капіталові і імперіялізмові соціальні групи, буржуазні, реакційні й контрреволюційні, що з одного боку заклали клясову петлю на шию власного робітництва й бідного селянства, а з другого національну, на шию сусідніх їм на Сході народів. Нині Польща, побіч Угорщини, є найбільшою кріпостою реакції і контрреволюції на сході Європи. Нині вона, без найменшого сумніву, відіграє в інтернаціональній політиці роль російського царату. Все це під крилецьком французького імперіялізму. Сучасна шляхецько-буржуазно-ксендзівсько-пепесівська Польща є у рівній мірі заклятим ворогом непольських народностей, як і власного народу, Польщі селянсько-робітничої, Польщі комунізму, що в героїській своїй боротьбі проти рідних експлуататорів так страшно крова-

ься і так нелюдськи мучиться по рідних
омах і цитаделях.

Чи є все те постійне, тревале?

Говорити про щось постійного взагалі,
пеціально в цій перехідній добі від капі-
лізму до соціалізму, в добі гострих соці-
лих і національних конфліктів, в добі
манентної світової революції, це просто
отепно.

Й це саме дає нам певність думати і твер-
ти, що сучасна Польща скорше розпадеться
впливом внутрішніх та зовнішніх причин,
би цього можна сподіватися. Всі капіталі-
ичні держави Європи й світа підміновані
ні соціалістичною революцією. Одні
льше, другі менше. Таксамо і Польща.

нам треба старатися, чим мога
льше вести цю підмінуючу роботу разом
нашими польськими приятелями. Й недале-
й той час, коли на руїнах сучасної шля-
цько-буржуазно-пепесівської Польщі дви-
ється Польща пролетарська, та визво-
ть її поневолені народи.

Тут український дрібний міщанин, що
націоналізму готов записатися в комунізм,
гов піти з нами в боротьбу і ми його
міч не відкидаємо. До певного моменту.

Він довгий час (маємо на увазі головне
тицько-українське дрібне міщанство) бо-

ровся проти польської неволі за старих часів і завсідги лелієв цю думку, що колись місце польського експлуататора займе він сам. Він живе цією думкою й досі.

Основною рисою кожного дрібного міщанства є аж до хоробливості розвинене в нього почуття приватної власності і це почуття опановує увесь його світогляд і всю його політичну психіку. Воно каже йому: задля збереження і охорони цієї приватної власності бути слугою капіталу і бути заклятим ворогом робітників і бідних селян, ворогом соціалізму, скасування приватної власності на засоби продукції, ворогом повного визволення праці. Тому нині, коли хитаються основи буржуазного ладу, побудованого на праві приватної власності, дрібне міщанство є скрізь контрреволюційне, бо в соціалістичній революції доbachує воно свою загибель, як одної із соціальних, визискуючих клас.

Українське дрібне міщанство, усе, галицьке особливо-ж, яке на хвилю дійшло до політичної влади, виявило як не можна краще цю рису. Власницький і суто буржуазний апетит у його надзвичайно загострився. Щоби рятувати свої соціальні й економічні інтереси, воно з одного боку продалося Денікінові, з другого Польщі. І нині, коли ця влада вирвалася йому з рук, вирвалася безпово-

ротно, воно лелеє старі свої мрії та шукає всяких засобів, щоби їх здійснити. На оправдання своє, яке рівняється обманові працюючих мас, каже воно, що в нас немає ще свого пролетаріату, що комунізм у нас не має ґрунту, що отже панування над українською біднотою міста й села належить з природи стану річей їм, українському дрібному міщанству.

Це каже їм так їхній класовий інстинкт самозбереження і класовий інтерес.

Даремні однак, панове, всі ваші надії! Становище ваше нині трагікомічне. За пізно ви прийшли на світ і за пізно ви хочете реалізувати свої бажання!

Вікова національна неволя України задержала її соціальний розвиток. У нас, правда, немає такого чисельного пролетаріату міста й села, себто передньої сторожі свідомого своїх завдань робітництва, яке ми бачимо особливо в Західній Європі та в Америці, у всіх тих народів, що за капіталістичної доби не зазнали національної неволи, але, ніхто цього не заперечить, що Україна не на місяці, а в Європі і довгий час жила під впливом капіталізму, під впливом капіталістичної цивілізації (товарове хазяйство, капіталістичні підприємства, банки, з усіма їх наслідками) і тому робітничо-селянська Україна, пробуджена в огні національно-

демократичної і соціалістичної революції до своєї класової і національної свідомості, не стерпіла і не стерпить, щоб український дрібний міщанин із надмірної любови до неї, себто до шкіри українського робітництва й бідного селянства, розложився всевладно на її спині.

В перехідній добі, яку переживаємо, в добі лютої і безпощадної боротьби проти буржуазії і капіталізму, в добі світової соціалістичної революції нікчемні політичні рахунки українського дрібного міщанства марні. Мало того. Само-ж воно, заки вспіло набрати крові й життєвих соків, засуджене на гальопуючу чахотку.

Майте-ж це все на увазі всі ті з поміж українського дрібного міщанства, що нині симпатизуєте з комунізмом, що хвилево готові йти під його боевим, червоним прапором. Майте це все на звазі особливо-ж ті, що до нас звертаєтеся зі своїми симпатіями, що вийшли з бідних селянських і робітничких хат, та вважаєте своїм моральним обов'язком, повернути нині до української бідності, себто звязати всі свої інтереси з її інтересами. І хоч у дванадцяту годину, поки не запізно, вибирайте:

Тут революція — там контр-революція!

Тут боротьба на життя і смерть, за комунізм, за нове

життя людини, народів, людськості, за тріумф правди, волі й краси — там теж боротьба на життя і смерть, але за задержання дотеперішніх кайдан капіталізму, за ганьбу людини, народів, людськості!

Час сповнюється...

Його дух за нами!!

(Передрук з „Нової Доби“ № 6., з 10. квітня 1920).

